

FISZKA 2: UREGULOWANIE SPADKU OBYWATELA POLSKIEGO ZAMIESZKAŁEGO WE FRANCJI LUB PRZEBYWAJĄCEGO WE FRANCJI

Streszczenie: w fiszce zamieszczono informacje dotyczące w szczególności obywateli polskich mieszkających we Francji. Majątek ruchomy i nieruchomy można traktować odmiennie.

Na wstępie należy ustalić mające zastosowanie prawo w sytuacji, gdy zmarły mieszkał we Francji, lecz był obywatelem polskim lub posiadał majątek w Polsce.

Prawem mającym zastosowanie do dziedziczenia majątku ruchomego jest prawo ostatniego miejsca zamieszkania zmarłego (a zatem prawo francuskie). Prawem mającym zastosowanie do dziedziczenia nieruchomości jest prawo obowiązujące w miejscu położenia nieruchomości. Zatem rachunki bankowe, we Francji oraz w Polsce, przypadną spadkobiercom wyznaczonym według prawa francuskiego. Dotyczy to również nieruchomości położonych we Francji. Jeżeli chodzi o nieruchomości położone w Polsce, przypadną one spadkobiercom wyznaczonym na mocy prawa polskiego.

Należy zauważyć, że w dniu 4 lipca 2012 r. przyjęto rozporządzenie europejskie, które jest stosowane od dnia 17 sierpnia 2015 r. W drodze testamentu będzie można wskazać, że przyszłe dziedziczenie ma być uregulowane nie na mocy prawa w miejscu zamieszkania, lecz na mocy prawa krajowego.

Po ustaleniu mającego zastosowanie prawa należy zapoznać się z zasadami regulowania spadku we Francji. Obejmują one trzy kwestie: opcja spadkowa (I), przypadnięcie spadku (II) i aspekty podatkowe (III).

I – Opcja spadkowa

Można z niej skorzystać w ciągu 10 lat od zgonu, chyba że spadkobierca zostanie wezwany do zajęcia stanowiska przez wierzyciela spadku, jednego ze współspadkobierców, spadkobiercy dalszego kręgu lub państwo.

A) SPADEK PRZYJĘTY WPROST

Jeżeli spadek wydaje się być zdecydowanie korzystny, spadkobiercy mogą przyjąć go wprost, w drodze aktu poświadczenia dziedziczenia, który zostanie sporządzony przez notariusza i pozwoli stwierdzić przypadnięcie spadku.

Dokumentu tego często domagają się banki lub organy administracyjne. Pozwala on potwierdzić status spadkobiercy.

Spadkobierca przejmuje zatem majątek zmarłego, lecz odpowiada za wszystkie długi spadkowe, nawet jeżeli przekraczają one przejęte składniki majątku spadkowego.

W przypadku pełnoletniej osoby ubezwłasnowolnionej sędzia opiekuńczy musi wydać zgodę na przyjęcie spadku.

Należy zauważyć, że przyjęcie może być również dorozumiane, jeżeli spadkobierca faktycznie przejął majątek spadkowy.

B) SPADEK PRZYJĘTY Z DOBRODZIEJSTWEM INWENTARZA DO WYSOKOŚCI SKŁADNIKÓW MAJĄTKU SPADKOWEGO NETTO

Jeżeli występuje wątpliwość co do składu spadku, można przyjąć go do wysokości składników majątku spadkowego netto, aby nie ponosić odpowiedzialności za długi, które przekraczają kwotę składników majątku spadkowego. Spadkobierca nie ponosi zatem odpowiedzialności za długi wykraczające poza kwotę składników majątku spadkowego.

Jest to rozwiązanie atrakcyjne, jednak podlegające konkretnym formalnościom. Aby z niego skorzystać, do notariusza należy udać się w niedługim czasie po zgonie.

C) ZRZECZENIE SIĘ SPADKU

To ważna deklaracja, w wyniku której dana osoba przestaje być uważana za spadkobiercę, a składniki majątku spadkowego przypadają pozostałym spadkobiercom, natomiast zrzekający się nie odpowiada za długi.

Formalność tę należy przeprowadzić w Sądzie Wielkiej Instancji właściwym miejscowo dla ostatniego miejsca zamieszkania zmarłego.

Wymagane jest zezwolenie sędziego opiekuńczego, jeżeli zrzekający się jest pełnoletnią osobą ubezwłasnowolnioną.

II – Przypadnięcie spadku

Należy rozróżnić dziedziczenie testamentowe od dziedziczenia bez testamentu.

A) DZIEDZICZENIE TESTAMENTOWE

Zmarły mógł rozrządzić swoim majątkiem w całości lub części.

Testament jest najczęściej własnoręczny, ma formę odręcznego pisma zmarłego, datowanego i podpisanego, w którym zmarły przedstawia oświadczenia woli.

Testator może zdeponować testament u notariusza lub przekazać spadkobiercy.

Testament należy przekazać notariuszowi, który sporządza akt złożenia testamentu i przekazuje go Sądowi Wielkiej Instancji.

Prawo francuskie zastrzega część spadku na rzecz niektórych spadkobierców. Nie można wydziedziczyć całkowicie swoich dzieci lub, w przypadku ich braku, pozostałych zstępnych, a w przypadku braku zstępnych, pozostającego przy życiu małżonka.

Na przykład, jeżeli zmarły miał dwoje dzieci, nie można wyposażyć innej osoby częścią przekraczającą jedną trzecią majątku.

B) DZIEDZICZENIE BEZ TESTAMENTU

Spadkobiercy są podzieleni na cztery kręgi:

1. krąg: zstępni (dzieci i wnuki)
2. krąg: wstępni uprzywilejowani (ojciec i matka) oraz krewni uprzywilejowani (bracia i siostry zmarłego oraz ich dzieci)
3. krąg: wstępni zwykli (inni niż ojciec i matka): dziadkowe itp.
4. krąg: krewni zwykli: wujowie/stryjowie, ciotki/stryjenki, kuzyni.

Spadkobiercy dochodzą do dziedziczenia według stopnia w ramach każdego kręgu, pierwszeństwo ma ten, który jest najbliżej spokrewniony ze zmarłym.

Należy zwrócić uwagę na sytuację małżonka pozostającego przy życiu, który – chociaż nie należy do żadnego kręgu – dziedziczy w braku zstępnych oraz ojca i matki.

C) SYTUACJA POZOSTAJĄCEGO PRZY ŻYCIU MAŁŻONKA

Ustawa przyznaje mu prawo do spadku.

Jeżeli małżonkowie posiadali tylko wspólne dzieci: pozostający przy życiu małżonek może wybierać między użytkowaniem majątku spadkowego a własnością jednej czwartej tego majątku.

Jeżeli zmarły pozostawił również dzieci inne niż wspólne: pozostający przy życiu małżonek otrzymuje jedną czwartą majątku.

Darowizna między małżonkami pozwala uregulować tę sytuację, współmałżonek może wówczas otrzymać większą część spadku w przypadku obecności dzieci i podjąć decyzję o przyjęciu części, która może przypadać osobie trzeciej w przypadku obecności dzieci, 1/4 na wyłączną własność i 3/4 na użytkowanie, a wreszcie cały majątek na użytkowanie.

Jeżeli zmarły nie pozostawił dzieci, lecz ojca i matkę: każdemu z nich przysługuje jedna czwarta majątku spadkowego, natomiast małżonek dziedziczy pozostałą połowę. Małżonek dziedziczy $\frac{3}{4}$ majątku, jeżeli zmarły ma jednego rodzica.

W przypadku braku zstępnych oraz ojca i matki, małżonek dziedziczy cały spadek.

III – Prawo podatkowe

Jeżeli zmarły przebywa we Francji, jego spadek podlega w całości opodatkowaniu we Francji. Dzieje się tak bez względu na majątek spadkowy (rzeczy ruchome lub nieruchomości) oraz jego położenie. Podatek spadkowy należy uregulować w ciągu sześciu miesięcy od zgonu.

Spadek po obywatelu polskim zamieszkałym we Francji może podlegać podatkowi spadkowemu od majątku położonego we Francji i w Polsce, a nawet od majątku położonego w Polsce i podlegającego polskiemu podatkowi spadkowemu, ponieważ między Francją a Polską nie istnieje żadna umowa w sprawie opodatkowania spadków.

Jednakże kwota podatku z tytułu przeniesienia własności tytułem darmym, uiszczona w stosownym przypadku we Francji, jest wliczana do podatku wymaganego we Francji. Takie wliczenie ogranicza się do podatku uiszczanego od rzeczy ruchomych i nieruchomości położonych poza Francją.